

Kazakh transcript:

Қазақстанда көп неше турлі мейрамдар бар. Міне қазыр наурыздың жиырма екісі күні үлкен мейрам – Наурыз мейрамы тойланғал жатыр. Неге бұл мейрам жиырма екінші наурызда тойланады? Жиырма екінші наурыз – күн менен түн екеуі тендескен күні. Сол күні Наурыз мейрамы. Жиырма екінші наурыздан бастап күндер ұзара бастайды, ал түн уақыты қысқара бастайды. Фарси тілінде «Ной» деген жаңа деп аударылады. «Руз» деген күн. Сонда Наурыздың мағынасы – жаңа күн деген. Бұл мейрамның нақты маңызы адамның табиғатпенен бірге қосылу, адамның табиғатқа жақындау. Наурызға адамдар ерте дайындала бастайды. Ұйдің ішің жинап, тазалап, үйдің ішің әдемілеп Наурыз мейрамына дайындайды. Сонда үйдің ішіндегі бәр ыдыстарды бос қоймау керек. Ыдыстардың ішіне сүт, не болмаса, айран, не болмаса бұлақ суын толтырып қояды. Сонда ыдыстарын іші мол болса, үйдің ішіне молшылық әкеледі келесі жыл. Үйдің іші солай да бай болып, дастарханын толық болады деп ырымдайды. Бұл мереке басталатыны адамдар бір біріне сәлем береді. Сәлемдескен кезде екі қолымен сәлемдеседі. Бұл өте жақсы дәстүр. Екі қолынан ұстап Наурыз туралы жақсы сөздер айту керек. Мысалы, Наурыз сіздерге молшылық әкелсін. Наурыз сіздерге байлық әкелсін, денсаулық әкелсін, - деп сүйтіп амандасады. Бір бірімен амандасқаннан кейін, елдер бәрі далаға шығады. Далаға шығып, далада көкті қарап және күнге сәлем береді. Жаңағы күннің бірінші шырындары ... сәлеметсізбе, күн – біздің анамыз, - деп сәлем береді. Наурыз күні еркектер бұлақ суларын тазалайды. Егер бұлақ сулары таспенен, құм менен басылып қалса, оның бәрін тазалап жәнәгі суларды босатады. Сол бұлақтардың қасында, тоғай салатың. Жаңа тоғайларға кішкене сүт құйып мынандай сөздер айтады: «Бір тоғай шауып алсаң, орына он тоғай отырғызыңдар». Жас адамдар бір біріне силық силайды. Қыздар өздері жасаған тағамдарды жігіттерге береді, ал жігіттер қыздарына әрбір ұсақ түйек нәрселер, мысалы, тарақ, не болмаса, әдемі айна сыйлық қып береді. Наурыз күні «Наурыз көже» дайындалады. Бұл әр бір жанұйяда жасалатын тағам. Жеті нәрсе болу керек көженің ішінде. Және көжені тойып жеу керек. Сонда ендігі жыл өте сіздерге табысты болады. Дастархан басында отырып бәрі тағамдар ішіп болғаннан кейін үлкен адамның батасын алған өте жақсы нәрсе. Ол кісі батасын беріп, адамдарға былай деп айтады: «Жаңа бастаған істеріңіз бәрі табысты болсын, жеріміз көгере берсін, жеріміз жеміс әкелсін, малдарымыз көбейе берсін, жандырымыз үйдегі аман сау болсын.»

English translation:

There are a lot of different holidays in Kazakhstan. On March 22 there is a great holiday... *Nauryz* Holiday is going to be celebrated. Why is this holiday celebrated on March 22? On March 22, the day and the night become equal and this is a day for *Nauryz*. From March 22 days become longer and nights get shorter. “*Nou*” is translated

from Farsi as new. “*Ruz*” means day. Thus the meaning of *Nauryz* is a new day. The essence of this holiday is man’s unification with nature, man’s closeness to nature. People begin their preparation for *Nauryz* long before. They clean and decorate the house for *Nauryz*. All the dishes in the house, [they] shouldn’t be empty. Dishes should be filled with milk, *ayran*,¹ or spring water. The more dishes are filled, the more wealth the coming year will bring. People believe that the house will be prosperous and the table will be filled with food. The celebration begins with people greeting each other. People should shake both hands in greeting. This is a very good custom. Holding a person by both hands, you should say good words about *Nauryz* to him/her. For example, “Let *Nauryz* bring you wealth.” In a greeting people may say, “Let *Nauryz* bring you wealth, health.” After greeting each other people go outside. People go outside, look at the greenery and greet the sun. Hello, sun beams. The sun is our mother. People greet the sun. On *Nauryz* holiday, men clean springs. If a spring got covered by stones or sand, the spring is cleaned and the water is left running. Near the springs people would plant trees. People would water the trees and say: “If you cut down one tree you must plant ten more trees to replace it.” Young people give presents to each other. Girls give their cooking to the boys, and boys present girls with different small things -- for example, a comb or a mirror. On *Nauryz* day *Nauryz kozhe*² is prepared. This meal is prepared in every family. There must be seven ingredients in the soup. Besides, people should eat this soup until they are full. This means that the next year will be very fruitful for you. After all people have had their meal at the table, it is a good thing to be blessed by an elderly person. The person will bless the others and say: “Let your new undertakings be successful. Let our land flourish and be fertile. Let our cattle increase, and let our families be healthy.”

About CultureTalk: CultureTalk is produced by the Five College Center for the Study of World Languages and housed on the LangMedia Website. The project provides students of language and culture with samples of people talking about their lives in the languages they use everyday. The participants in CultureTalk interviews and discussions are of many different ages and walks of life. They are free to express themselves as they wish. The ideas and opinions presented here are those of the participants. Inclusion in CultureTalk does not represent endorsement of these ideas or opinions by the Five College Center for the Study of World Languages, Five Colleges, Incorporated, or any of its member institutions: Amherst College, Hampshire College, Mount Holyoke College, Smith College and the University of Massachusetts at Amherst.

© 2003-2009 Five College Center for the Study of World Languages and Five Colleges, Incorporated

¹ *Ayran (kefir)* – a national drink made of milk.

² *Nauryz kozhe* – national soup prepared on *Nauryz* holiday.